

**Tractatus Exegeticus Ad Librum III. Decretalium Gregorii
IX. Contractus in specie secundum rubricarum ordinem
exponens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. VII. Qualis effectus ex parte Emptoris nascatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63816)

corpora pertinere dicitur: ex empto tamen agi contra venditorem poterit emptor, si sciens id vitium reticuerit. l. 2. §. penult. ff. eod. Quod si verò emptor illud facillè apprehendere potuisset, ut, si externum fuit, homo v. g. cæcus, gibbosus, mutus &c. iterum edicto locus non erit. l. 3. ff. d. t. multò minùs, si vitium à venditore admonitus fuerit. l. 48. §. 3. & 4. ff. d. t.

Qua verò actione emptori consultum erit, si venditor re redhibita pretium restituere moretur? Respondeo competere ipsi actionem in factum, quæ in hoc reliquis duabus præstantior, ipsique emptori favorabilior est, quod sit perpetua, quidquid obloquatur Treutlerus Vol. 2. Disput. 2. Thesi 4. qui hanc non minus, ac reliquas ædilitias, temporalem esse judicat. Verùm rectius Bachovius ibidem Lit. B. sentit, eam esse perpetuam, eo quod nihil aliud gravaminis venditori imponat,

sed solum duntaxat pretium persequatur. Et licet, tam hæc, quàm prioribus duæ, ad actiones honorarias, sive Prætorias referatur, perpetuitati tamen ejusdem nihil officit, quia etiam actiones Prætorie, quæ contractum Jure Civili validum non rescindunt, nec pœnales sunt, perpetuitate gaudent. l. 35. ff. de O. & A. Stryck. de Ædilit. edict. §. 34. qui etiam cum Bachovio loc. cit. conditionem sine causa (quæ perpetua est) emptori adjudicant.

Illud finaliter notandum est, quod ex recensitis duabus actionibus Ædilitiis altera alteram consumat, nec prima electa, si actor succumbat, ad alteram transitus concedatur. l. 25. ff. de except. rei jud. id tamen fraudi non erit emptori, quo minus post lapsum sex mensium redhibitoria exclusus, intra annum adhuc æstimatoria agere possit. l. 42. §. 2. ff. d. t.

§. VII.

Qualis effectus ex parte Emptoris nascatur?

SUMMARI A.

82. Effectus consistit in obligationibus, quas emptor habet adversus venditorem, quæque singillatim hic enumerantur. 83. Usure pretii ante rei traditionem à venditore rectè petuntur. 84. Non etiam re tradita, aut fide de pretio habita. 85. Cur res vendita etiam ante traditionem stet periculo emptoris, aliorum sensa referuntur. 86. Nos sub distinctione huic periculo emptorem subjicimus. 87. Venditor debet in casum amissa, vel deterioratæ rei emptori cedere actiones, quas adversus corrumpentes aut perdentes habet. 88. 89. Periculum rei emptæ in duobus casibus non est penes emptorem. 90. 91. Quid eo casu, ubi emptio ad mensuram, pondus, aut numerum celebratur, & nunc pondus, mensura &c. demonstrativè vel restrictivè accipiendum sit, declaratur. 92. Effectus remotus exponitur.

82 **E**ffectus ex parte emptoris consistit in obligationibus, quibus is venditori devinctus est. Harum I. est, quod teneatur venditori pretium conventum, justum, & integrum tempore præfinito solvere *l. 11. §. 2. ff. de act. Empt.* & post rei emptæ traditionem etiam ad usuras pretii, eoque nomine actori contra emptorem competit actio *venditi. l. 13. §. 19. §. seq. ff. §. l. 5. C. eod.* æquissimum enim est, ut, cum emptor rei venditæ emolumenta percipiat, usuras pretii nondum soluti pendat, nè alias simul fructus ex re perceptos lucretur, & pretium retineat, venditor verò utroque careat. II. Tenetur ad sumptus refundendos, quos venditor in re fecit vel necessarios, vel utiles, v. g. si quid in ædificii reparationem erogavit, ægri servi curationem, aut funus ejusdem, si tamen is sine culpa venditoris ante traditionem mortuus esset. *d. l. 13. §. 22.* III. Ad damna, & incommoda præstanda, quorum causa fuerit emptor, ut quia v. g. non ablato tempestivè vino vasis uti non potuerit venditor. *l. 1. §. 3. ff. de Peric. §. commod. rei vend.* aut, si venditor plus debito præstiterit, ut si prædium *serviens* vendiderit, & *liberum* præstiterit, tenetur emptor pati, ut prædium *servitus* imponatur.

83 Id jam in Controversiam trahi video: An etiam usuræ pretii ante rei traditionem à venditore rectè petantur? Ratio dubitandi, & negandi est, quod *cc. ll.* tantum loquantur post diem *traditionis*, & ratione perceptorum fructuum per emptorem ex possessione rei, quam nactus fuerit. Attamen contrarium verius esse judico cum Covarruv. *lib. 3. var. resolut. cap. 11.* Zoëf.

ad *ff. tit. de act. Empt. num. 24.* usuras scilicet pretii etiam ante traditionem mercis peti posse, quia ratio illas petendi non tam in mora emptoris post traditionem, sed potius ob perceptos fructus, quos etiam ante traditionem emptor cedere, priori §. diximus, exurgit, ita, ut usuræ istæ sint *compensatorie*, Jure etiam Canonico licitæ, id quod colligitur ex *l. 16. ff. de Usur.* ubi negatur, emptorem usuras pretii debere, quod fructus non perceperit: ergo à contrario, si fructus perceperit, ad usuras tenebitur. Quodsi igitur emptor fructus ex re emptæ, utpote sterili, nullos perceperit, ad usuras etiam conveniri non poterit, ut colligitur ex ratione, & verbis *l. 5. C. de act. empt. §. d. l. 16. in fin. ff. de Usur.* Fachin. *lib. 2. Controv. cap. 31.* Covarruv. *cit. lib. cap. 4. num. 3.* Nec quidquam officit *l. 2 C. de Usur.* tametsi enim ibi casus duntaxat traditionis exprimitur, tamen hæc lex per alias jam allegatas exponi debet, quæ se non tam in traditione, quam perceptione fructuum fundant.

Quod si verò venditor rem venditam tradiderit, & insuper fidem de pretio habuerit, vel dilationem solvendi sponte dederit, adeoque plenum dominium in emptorem transtulerit, verius videtur, usuras pretii peti non posse, licitè tamen apponi pactum, ut emptor solvat, quod venditoris intererit, ratione lucri cessantis, vel damni emergentis ob non solutum pretium. Zoëf. ad *tit. de act. empt. num. 25.*

Cùm in *preced. §.* dictum fuerit, 84 quod contractu emptionis venditionis perfecto etiam ante traditionem omne commodum, & periculum rei venditæ in emptorem transeat, ipsique res pe-

reat, non venditori *l. 24. §. 4. ff. h. t. §. 3. J. h. t.* tamen si venditor ejus rei dominium nondum amiserit, eam curam rei adhiuerit, quàm diligens, & solers paterfamilias suis rebus adhibet, qua scilicet *culpa levis* excludatur. *l. 3. ff. de Peric. & Commod. rei vend.* Per periculum autem intelligitur casus fortuitus, si vel res tota, vel pars ejus per vim extrinsecam, pereat, aut interno quidem vitio, sed ex causis naturalibus proveniente, aut, si illa injustè ab alio fuerit surrepta. Puffendorff *de J. N. & G. l. 5. cap. 5. §. 3.* Ideò jam inquirendum est, an, quod ita jure civili statutum est, æquitatem habeat. Grotius equidem *de J. B. & P. lib. 2. cap. 2. §. 15.* hanc juris civilis ordinationem inter commenta rejicit. Communiter ergò ista ratio ab AA. afferri solet, quod venditor sit debitor certæ speciei (de hac enim procedit quæstio) qui ejus interitu, sine culpa sua interveniente, ab obligatione liberatur. *l. 23. ff. de V. O. l. 5. ff. de R. C. l. 30. §. 4. ff. ad Leg. falcid.* Verùm displicet hæc ratio, quia *cc. II.* tantum loquuntur de causis *lucratis*, ubi haud dubio durum foret, si, qui rem gratis alteri promisit, illa perdita, ejus æstimationem præstare teneretur. Unde aliam rationem reddunt Haynold & Lugo, quod, cum emptor velit commodum rei venditæ, etiam non traditæ, ut fructus, accessiones, iniquum haud sit, ut etiam incommodum, hoc est, deteriorationem, aut interitum rei sentiat, eisque quasi domino pereat, quod ei quasi domino fructificavit; censetur enim fictione juris esse dominus, eo ipso, quod actionem personalem ad rem venditam petendam habeat, etenim,

qui actionem habet, rem ipsam habere videtur. *l. 15. ff. de R. J. l. 143. ff. de V. S. l. 28. de Negot. gest.* Deinde venditor hoc casu emptori solum obligatur actione personali, & vicissim emptor nondum tradito pretio etiam actione personali: ergò, si venditori impossibilis redditur traditio, extinguitur obligatio; cum verò à contrario pretii solutio adhuc possibilis maneat, manebit quoque obligatio.

Mihi cum Puffendorffio *cit. loc. 86* sic placet distinguere: an res perierit ex mora, quæ necessaria est, ad hoc, ut contractu per consensum perfectò, res tradi, aut sisti in loco emptoris possit, ut, si v. g. pecora, quæ venditor in pascuis remotis habebat, vendita sint, & interim, dum à venditore adducuntur, à latronibus, lupis, aut alio casu intercipiuntur. Et hoc casu puto, periculum non esse emptoris, sed venditoris, & habebit locum illa juris maxima ex *l. 9. C. de Pignerat. act.* quod res pereat suo domino. Neque enim tali casu emptor fingi potest dominus, utut ei actio ad rem venditam jam sit quæsitæ, quia hætenus ex re vendita nullum commodum sensit, aut sentire potuit, cujus intuitu tamen dicitur omne periculum esse emptoris. Quodsi interitus rei ex mora venditoris acciderit, procul dubio ipse solus damnum ferret *l. 4. l. fin. C. de Peric. & Commod. rei vend. l. 51. princ. ff. de Act. empt.* Sin verò emptor in mora fuerit, quo minùs rem venditam acceperit, æquum est, ut ipsius periculo rei interitus sit. Rationem reddit Puffendorff. nam eo ipso momento, quo res ex contractu debebat tradi, & per venditorem non stetit, quominus traditio fieret, dominium,

nium, quatenus merum jus, & facultatem moralem notat, in emptorem transibat, resque ad ipsum solum pertinere incipiebat. Summa insuper impudentia foret, si emptor ratione rei non commendatae, ubi venditor eam ex humanitate recepit, praestationem fortuitorum casuum requireret. Quia nec tunc exigere posset, si emptor rei venditae custodiam tantisper venditori commendasset, cum *depositarius casum* fortuitum non praestet.

87 Interim id omnino aequum esse censemus, ut actiones, quae venditori propter rei amissionem deteriorationem, aut interitum v. g. contra furem rei *vindicatio*, *condictio furtiva*, *actio furti*, aut contra eum, qui culpa rem deteriore fecit, *actio legis Aquiliae*, emptori cedantur, prout etiam id iure cautum est, in §. 3. *J. b. t. l. 14. ff. de Furt. lib. 35. §. 4. ff. de Contrab. empt. l. 31. de Act. empt.* Lauterbach ad *tit. ff. de Peric. & Commod. rei vend. §. 45.* cum aliis ibidem.

88 Haec verò regula, quod periculum rei venditae sit penes emptorem, fallit I. in contractu *conditionato*, si res vendita pereat ante impletam conditionem. *l. 8. ff. de Peric. & Commod. rei vend. l. penult. C. eod.* Cum enim tali casu merx post impletam conditionem non amplius existat, nec emptio venditio sine illa existere poterit: aliud, si res vendita solum deterioretur, aut pars rei venditae pereat, tunc enim, cum purificata conditione contractus retrahatur ad tempus initae conventionis *per l. 8. ff. de Peric. & Commod. rei vend.* damnum erit emptoris. Idem dicendum, si *dies* adjiciatur emptioni, quia solet communiter traditioni adjici,

unde contractum emptionis venditionis non facit imperfectum, aut conditione suspensum, & consequenter periculum statim in emptorem transit. Lauterbach. *cit. tit. §. 12.*

Fallit II. si res vendatur ad explorationem, gustationem v. g. *vini*, *probationem equi* &c. tunc enim contractus aequè sub conditione censetur esse initus, ac subinde, antequam gustatio, vel probatio fiat, periculum erit venditoris. *l. 1. §. 4. §. 1. ff. h. t.* Idem est, si res emanatur ad *pondus*, *numerum*, vel *mensuram*, v. g. ex determinato grege certae oves, ex acervo tritici sex modii, duae urnae ex dolio vini, pro pretio in singulas oves, modios, urnas statuto; tunc enim ante numerationem, mensuram &c. censetur contractus adhuc imperfectus *l. 35. §. 5. 6. & 7. ff. de Contrab. empt. l. 2. C. de Peric. & Commod. rei vend.* Aliud dicendum, si res per *aversionem*, vulgò *überhaupt* vendatur, v. g. dolium, grex ovium, acervus frumenti, hoc quippe casu periculum erit emptoris, quod venditor in eum tali casu avertere dicitur. *d. l. 35. §. 5.*

Quid autem in hoc casu, si res v. g. non ad mensuram vel numerum, sed omne vinum, quod est in dolio, ematur, pretio tamen non in totum dolium, sed in singulas urnas concepto, ut, si dicatur: *Emo hoc vini dolium, singulas urnas per 10. fl. vel emo totum frumenti plaustrum, singulas scaphas per 6. fl.?* Probabilius judico, cum Wesenbecio in *Paratitl. de Peric. & Commod. rei vend. num. 3.* & Lauterbach. ad *d. t. §. 13.* talem conventionem ad mensuram factam esse sub ea conditione, ut tantum sit emptum, quantum ad-

ad mensuram fuerit, adeoque ante ad mensurationem periculum interitus sit venditoris. *cit. l. 35. §. 5.*

91 Qualiter emptio venditio rei consistentis numero, pondere, vel mensura cum expressione quantitatis *demonstrativa*, vel *restrictiva* fieri possit, & qualiter magis ad *corpus*, quam ad *quantitatem* facta censeatur, & quis utriusque effectus, id à nobis jam §. 1. *ad h. t. num. 5.* §. *seqq.* expositum fuit. Videatur etiam Haunold. *Tract. 10. cap. 1. controu. 10.*

92 Effectus remotus est actio empti, quæ datur emptori, & ejus hæredibus adversus venditorem, & ejus hæredes ad præstandum omne id, quod inter

partes convenit, aut, si nihil expressim convenit, ad id, quod jure empti continetur, & quæ emptioni naturaliter insunt. *l. 6. §. 8. l. 11. §. 1. ff. de Act. empt. l. 15. ff. de dol. mal. except.* Quo verò cum effectu emptor actionem hanc movere possit, debet is pretium jam solvisse, aut obtulisse. *l. 13. §. 8. ff. de Act. empt. l. 8. princ. C. eod.* alias eum venditor exceptione pretii non soluti repellat *dd. ll. de qua vid. Gail. lib. 2. observ. 17. per tot.* & ratio est, quod, qui prius vult agere, prius etiam contractum adimplere teneatur. *d. l. 13. §. 8. Knippchildt de Contract. exercit. 8. num. 23.*

§. VIII.

Quomodo Emptio Venditio ex lesione immodica rescindatur?

S U M M A R I A.

93. Emptio Venditio variis ex causis rescindi potest, præcipuè tamen ex capite lesionis immodicæ. 94. Quomodo lesio computari debeat, ut dicatur immodica? 95. An beneficium l. 2. C. de rescind. vend. utrique tam emptori, quam venditori communicetur? Resolvitur affirmativè. 96. Quomodo computetur lesio immodica tam ex parte emptoris, quam venditoris? 97. An obligatio reparandi damnum ex immodicitate pretii venditori causatum sit alternativa? Boehmeri negantis fundamenta referuntur. 98. Et refelluntur. 99. An hæc optio etiam detur venditori? Resolvitur affirmativè. 100. An, si emptor eligat restituere rem venditam, teneatur etiam fructus interim, & ante l. c. perceptos restituere? Affirmantium momenta recensentur. 101. Nos negamus. 102. An venditor sciens rem pluris valere, vilius vendendo possit uti beneficio hujus legis? 103. An hujus legis beneficium etiam aliis Contractibus comunicetur? 104. In quibus casibus cesset? 105. Cur beneficium hujus legis non detur infra dimidium lesis? 106. Graviter lesis competit actio ex vendito, rejectis aliorum opinionibus. 107. Quæ durat 30. annis, tametsi Ecclesia venditrix sit. 108. Qualiter ex retractu rescindatur?

93 **Q**uanquam contractus emptionis venditionis variis modis dissolvi possit, nempe vel mutuo consensu, re adhuc integra, hoc est, si nec merx à venditore adhuc tradita, nec pretium ab emptore solutum, quia nihil